

## 20 043

## Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa

### Nr. 79

### VERSLAG VAN DE ZITTING 2009 (VIERDE DEEL)

Vastgesteld 9 januari 2010

#### 1. Inleiding

De delegatie uit de beide Kamers der Staten-Generaal naar de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa heeft van 28 september t/m 2 oktober 2009 deelgenomen aan het vierde deel van de zitting 2009 in Straatsburg. Langs deze weg brengt zij verslag uit van de behandeling van de tijdens deze laatste vergadering in 2008 geagendeerde onderwerpen en van de bijdragen van haar leden aan het debat over die onderwerpen. Bij de verschillende onderwerpen in dit verslag zijn de nummers van de desbetreffende documenten vermeld, die kunnen worden terug gevonden op de website van de Parlementaire Vergadering<sup>1</sup>.

Ook aan het begin van dit deel van de 2009-sessie werd de delegatie door drs. G. de Boer, ambassadeeraad justitiële zaken op de Permanente Vertegenwoordiging bij de Raad van Europa, geïnformeerd over de activiteiten van een aantal organen van de Raad van Europa en over de stand van zaken van enkele lopende dossiers. Voor de heer De Boer betekende dit zijn laatste optreden in de delegatie. De voorzitter van de delegatie deelde mee in januari 2010 bij het vertrek van de heer De Boer nog graag te willen stilstaan.

#### 2. Benoeming nieuwe Secretaris-Generaal van de Raad van Europa

Op dinsdag 29 september besloot de Vergadering op voorstel van het Bureau over te gaan tot de benoeming van een nieuwe Secretaris-Generaal van de Raad van Europa.

De leden van Parlementaire Vergadering konden in een geheime stemming hun stem uitbrengen op één van de twee door het Comité van ministers voorgedragen kandidaten, te weten de Pool Włodzimierz Cimoszewicz en de Noor Thorbjörn Jagland. Nadat 245 geldige stemmen waren uitgebracht, waarvan 80 op de heer Cimoszewicz en 165 op de heer Jagland, werd de heer Jagland benoemd verklaard in het genoemde ambt.

<sup>1</sup> <http://assembly.coe.int>

### **3. Vaststelling van de agenda en onderzoek van geloofsbrieven van de delegatie van Moldavië**

Op voorstel van het Bureau besloot de Vergadering een themadebat te wijden aan «de positie van de voorvechters van de mensenrechten en het toenemende geweld in de Noord Kaukasische regio van de Russische Federatie». De heer **Kox** verzocht de Vergadering een debat te wijden aan de geloofsbrieven van de nieuwe delegatie van Moldavië teneinde na te gaan of de samenstelling van deze delegatie een voldoende representatie is van de verschillende politieke fracties in het parlement van dat land. Op grond van het Reglement van Orde van de Vergadering werd zijn verzoek doorgeleid naar de Committee on Rules of Procedure, Immunities and Institutional Affairs, die werd verzocht zo mogelijk binnen 24 uur verslag uit te brengen.

De behandeling van dit onderwerp treft de lezer aan in paragraaf 8.

### **4. Verkiezingswaarneming in Albanië, juni 2009 (doc. 12 007)**

#### *Rapport*

Een ad hoc commissies, onder leiding van mevr. **Jonker**, was van 26 t/m 29 juni in Albanië om de parlamentsverkiezingen die daar op 28 juni 2009 plaatsvonden van nabij waar te nemen en daarover te rapporteren aan de Vergadering. In haar verslag concludeert de delegatie o.a. dat, terwijl enerzijds duidelijke verbeteringen zijn doorgevoerd in het registratie- en identificatiesysteem en in het functioneren van de Centrale Verkiezingscommissie, anderzijds de binnenlandse aandacht voor die verbeteringen de echte politieke kwesties die op dit ogenblik in Albanië aan de orde zijn volledig overschaduwden. Zij moest constateren dat misbruik van bestuurlijke macht en middelen en het dreigen van overheidsdienaren – onderwijzers, leraren en medisch personeel – die oppositiekandidaten steunen met verlies van hun banen vooral in de landelijke gebieden nog steeds plaats vinden. De delegatie betreurt ook het gebrek aan onafhankelijkheid van de redacties van de media die in de verkiezingscampagne actief waren, terwijl zij daarnaast grote zorgen heeft over de transparantie van de geldstromen naar de media en over het toedekken van geruchten over banden tussen de eigenaren van de media en de leiders van de politieke partijen. Ook heeft de delegatie moeten vaststellen dat het vertrouwen in een eerlijk verkiezingsproces onder de bevolking bepaald niet werd vergroot door het feit dat de uitslagen pas na meer dan 10 dagen bekend werden gemaakt.

De ad hoc commissie heeft in haar rapport een aantal aanbevelingen opgenomen, waarnaar hier korthedshalve wordt verwezen.

#### *Debat*

In een mondelinge toelichting op het rapport van de ad hoc commissie lichtte mevrouw **Jonker** nog toe dat de parlamentsverkiezingen in Albanië plaatsvonden nadat de Grondwet en de kieswet van het land waren gewijzigd. Terwijl deze op zich zelf goede en nuttige wijzigingen tot stand kwamen op basis van consensus tussen de twee grote politieke partijen, moet uiteraard vooral worden gekeken naar het uiteindelijke doel van die wijzigingen. Dat doel was tot een praktijk van verkiezingen te komen die de Albanezen het vertrouwen zou geven in het gehele electorale proces. Het rapport laat zien dat dat vertrouwen om een aantal redenen niet is ontstaan. In dit verband verwees mevrouw Jonker naar een rapport over Albanië van de Groep van Staten tegen Corruptie. Daarin wordt uitdrukkelijk de vinger gelegd op het gebrek aan doorzichtigheid van de financiering van politieke partijen. Het rapport roept op te komen tot een nieuw, transparant stelsel en tot een controlesysteem op politieke

financiering, een aanbeveling die ook de ad hoc commissie al deed. Mevrouw Jonker merkte op dat de ad hoc commissie de Albanese autoriteiten heeft opgeroepen tot een nauwere samenwerking met de Venice-commission en met de Monitoring Committee om te komen tot een betere praktische werking van de vernieuwde verkiezingswetgeving. Het Albanese volk heeft daar recht op omdat het heeft laten zien de potentie te hebben een democratische samenleving op te bouwen. Mevrouw Jonker sloot af met de opmerking dat, zoals gebruikelijk, deze waarnemingsmissie in samenwerking met andere internationale organisaties is uitgevoerd. Die samenwerking had in dit geval op veel punten beter gekund.

## **5. Uitdagingen van de klimaatveranderingen (doc.nr. 12 002)**

### *Rapport*

Het door o.a. de Committee on the Environment, Agriculture and Local and Regional Affairs uitgebrachte rapport wijst in de eerste plaats op de noodzaak van een succesvol resultaat van de VN-conferentie over Klimaatverandering in Kopenhagen in december 2009. Terwijl duidelijk wordt ingezien dat wereldwijde actie onontbeerlijk is, bestaat er weinig consensus over de vraag hoe de lasten moeten worden verdeeld om de noodzakelijke 50–85% reductie van de uitstoot van broeikasgassen te bereiken en nog minder consensus over de vraag hoe er kwantitatieve, middellange economische doelen voor 2020 moeten worden gesteld. Het rapport stelt vervolgens dat opnieuw onderhandelen over een wereldomspannende overeenkomst een uitdaging inhoudt om een goede balans te vinden tussen de belangen van de rijke, geïndustrialiseerde landen die de loodzware verantwoordelijkheid dragen voor de uitstoot van broeikasgassen die tot nu toe heeft plaatsgevonden, de belangen van de ontwikkelingslanden met hun snel groeiende economieën en bevolkingen, en de belangen van de armste landen die het meest worden getroffen door de klimaatveranderingen. In het rapport wordt de Vergadering daarom voorgesteld de onderhandelaars in Kopenhagen op te roepen te komen tot een ambitieus, de hele wereld bindend akkoord met een duidelijke visie op een toekomstige wereld met een laag CO<sub>2</sub>-niveau, een wereld die is gebaseerd op meer sociale gelijkheid en meer gelijkheid op milieuterrein. De lidstaten van en waarnemers bij de Raad wordt gevraagd aan te dringen op een geïntegreerd pakket van maatregelen. De Vergadering roept de Raad van Europa voorts op klimaatverandering aan te wijzen als één van zijn topprioriteiten, de verbanden tussen klimaatverandering en mensenrechten in Europa te onderzoeken en een nieuw Protocol bij de Europese Conventie inzake de Rechten van de Mens, waarin het recht op een gezonde en leefbare leefomgeving als mensenrecht wordt aangemerkt, te overwegen.

### *Debat*

De heer **Blom**, lichtte het rapport toe als rapporteur van de Committee on Environment, Agriculture and Local and Regional Affairs en stelde dat weinig uitdagingen voor Europa en de hele wereld urgenter zijn dan het gevecht tegen de klimaatverandering. De zeespiegel stijgt overal, de kustlijnen zinken en de opwarming van de aarde veroorzaakt meer droogten en leidt daarmee tot meer honger. De klimaatverandering zal, indien zij niet te lijf wordt gegaan, onze economieën verzwakken en onze samenlevingen bedreigen.

Helaas omarmen niet alle landen in hun plannen van aanpak de idee om maatregelen tegen de klimaatverandering te integreren. Dat zouden ze echter wel moeten want de ontwikkeling van groene economische maatregelen kan een belangrijke rol spelen in het herstel van onze

economie. Die ontwikkeling kan en zal onze veiligheid versterken en zal tot miljoenen nieuwe banen leiden. Wij kunnen investeren in zonne-energie, windenergie, en in een volgende generatie van biobrandstoffen. Deze investeringen zullen ons in staat stellen een schone energietoekomst te scheppen die onze aarde in tact laat. Zij zullen ons ook helpen onze industrieën te transformeren en de economische crisis te overwinnen doordat nieuwe banen kunnen worden geschapen.

De heer Blom wees erop dat geen land in staat is deze inspanningen alleen te leveren. Samenwerking is dus geboden, het gaat immers om een wereldwijd probleem. Uitstel is evenmin een optie want de toekomst is al begonnen. Ontkenning is niet langer een aanvaardbare oplossing want we zien op onze planeet de veranderingen als gevolg van klimaatverandering zich al voltrekken.

Het is essentieel dat we onze economieën nu veranderen en ons voordeel gaan doen met de groene economie. Een wereldwijd lagere uitstoot van broeikasgassen is voorwaarde voor de sociale, economische en milieutechnische toekomst van onze ondernemingen, onze bevolking en onze natuur.

De heer Blom wees met klem op de noodzaak te investeren in lange termijnoplossingen, te stoppen met het verpesten van het klimaat en het leefmilieu en de kwaliteit van het leven te waarborgen. Dat zijn wij niet alleen aan onszelf, maar vooral ook aan toekomstige generaties verplicht.

#### *Resolutie en aanbeveling (doc. 1682 en 1883)*

In een door de Vergadering in aansluiting op dit debat aanvaarde resolutie worden de lidstaten en de waarnemers van de Raad in Kopenhagen (COP15) opgeroepen hun bijdrage te leveren aan de totstandkoming van een totaalpakket van maatregelen in Kopenhagen waar o.a. de volgende elementen onderdeel van moeten uitmaken:

- een reductie van de CO<sub>2</sub>-uitstoot in 2050 met ten minste 50% van die in 1990, vertaald in concrete doelen en emissie handelsdoelen;
- bindende doelstellingen van 20 tot 40% voor 2020 met een commitment van de ontwikkelde landen om 80% van de totale doelstelling voor 2050 voor hun rekening te nemen teneinde daarmee een voorbeeldrol te vervullen;
- versterking van de rol van lokale en regionale overheden en autoriteiten in de ontwikkeling en uitvoering van nationale actieplannen;
- een effectief internationaal handelsmechanisme voor emissies dat is voorzien van voldoende «incentives»;
- bestrijding van ontbossing
- intensivering van beheer, herstel en behoud van bovengrondse en mariene ecosystemen.

De Vergadering roept de deelnemers aan COP 15 op tot een overeenkomst te komen inzake een betekenisvolle wereldwijde reductie van broeikasgassen. Zij roept met name de ontwikkelde landen op leiderschap te tonen en te tonen dat een substantiële reductie van uitstoot mogelijk en economisch haalbaar is. Daartoe is een volledige integratie van alle instrumenten om te komen tot die reductie noodzakelijk. De Vergadering herinnert eraan dat een COP15 ook tot een overeenkomst moet leiden om redenen van sociale gerechtigheid aangezien de ontwikkelingslanden en de minder ontwikkelde landen in het bijzonder kwetsbaar zijn omdat zij het meest te leiden hebben van de klimaatverandering.

In een door de Vergadering aanvaarde aanbeveling wordt het Comité van Ministers o.a. opgeroepen klimaatverandering uit te roepen tot één van de kernprioriteiten van de Raad en om de desbetreffende organen van de Raad van Europa opdracht te geven dit belangrijke onderwerp alle aandacht te geven in hun respectieve activiteiten. Voorts verzoekt de Vergadering het Comité om de bestaande vormen van coördinatie van

activiteiten van en tussen de verschillende organen op het gebied van de klimaatverandering in het kader van de verschillende intergouvernementele programma's te versterken. Zoals in het rapport vermeld, wordt het Comité voorts verzocht een onderzoek in te stellen naar de verbanden tussen klimaatverandering en mensenrechten en naar de rol van verplichtingen die voortvloeien uit mensenrechten in de versterking van het internationaal beleid inzake klimaatverandering.

## **6. De activiteiten van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) in 2008–2009 (doc. nr. 11 985)**

Tijdens haar jaarlijkse behandeling van het verslag van de OESO nam de Vergadering kennis van een toelichtende inleiding van de Secretaris-Generaal van de OESOP, de heer Angel Gurrería. Korthedshalve wordt naar zijn bijdrage (AS (2009) CR 31) verwezen.

### *Debat*

Aan het debat over dit verslag werd van Nederlandse zijde deelgenomen door de leden Omtzigt en Elzinga.

De heer **Omtzigt** merkte, sprekend namens de fractie van de Europese Volkspartij, op dat de wereld zich in de diepste recessie sedert de jaren '30 van de vorige eeuw bevindt. De menselijke prijs die voor die recessie moet worden betaald is hoog. Vele jongeren en migranten verliezen hun baan. Er wacht ons een enorme taak. Natuurlijk kunnen wij spreken over menselijke waarden en rechten, maar zo lang mensen geen werk, inkomen, sociale zekerheid en een dak boven hun hoofd hebben, is het moeilijk over andere waarden te spreken. Daarom is een gezamenlijke strategie nodig. Spreker zei onder de indruk te zijn gekomen van datgene wat de OESO in het afgelopen jaar heeft gedaan om de arbeidsmarkten beter te laten functioneren. De adjunct secretaris-generaal, de heer De Geus, heeft in eigen land in de afgelopen tien jaren veel ervaring opgedaan met het hervormen van de arbeidsmarkt die tot doel hadden zo veel mogelijk mensen aan het werk en op de arbeidsmarkt te houden. De recessie is tegelijk ook een kans die wij grijpen. Anders dan in de jaren '30 van de vorige eeuw leggen wij nu geen beperkingen op aan de vrije handel. Weliswaar mag de vrije handel nu wat terugvallen, maar daar liggen andere redenen aan ten grondslag dan in die tijd, toen een aantal landen de vrijhandel welbewust en ernstig inperkte met dramatische gevolgen. In de oostelijke regio van Nederland bedroeg de werkloosheid destijds 30%. Wij trappen nu niet in de val van een onmiddellijk begrotingsevenwicht zoals destijds wel gebeurde, maar we moeten er wel tegen waken naar de andere kant door te slaan.

De heer Omtzigt vervolgde zijn betoog met de stelling dat het herstelproces van ons eist dat we kansen benutten. Onder de vele door de OESO uitgebrachte rapporten en boeken zei spreker er één te hebben gemist over de vraag wat de OESO van de crisis heeft geleerd. Weliswaar is er een liberale consensus – sommigen noemen het de Chicago-consensus – over de handhaving van de vrije handel en over de wijze waarop mensen aan het werk kunnen blijven, maar in de banksector is er iets wel vreselijk mis gegaan. Welke lessen hebben we daaruit trekken?

Spreker wees vervolgens op het door de heer Gurría genoemde groene groei initiatief. Er zijn bemoedigende signalen van lagere tarieven op milieuvriendelijke goederen tussen China, Washington en Brussel. De OESO onderhandelt daarover. Zij wil de heffingen op dat soort goederen, zoals auto's met een nul-uitstoot en andere goederen die ons kunnen helpen de doelen die wij straks in Kopenhagen zullen vaststellen, afschaffen.

Transparantie in belastingheffing is van het grootste belang. Gebleken is

dat de Conventie inzake wederzijdse Administratieve Bijstand in Belastingzaken, Nr. 127, actualisering behoeft. Wanneer zal dat gebeuren? Is de heer Gurría bereid de Vergadering een lijst toe te zenden met de namen van de landen die daaraan moeten meewerken, zodat zij op hun doen en laten kunnen worden aangesproken en hun gedrag kunnen aanpassen? Indien zij daartoe niet bereid zijn, kan dat dan worden gemeld, zodat de Vergadering actie kan ondernemen?

De heer Gurría heeft gesproken over stabilisering, schoonmaken en herkapitaliseren aan het einde van de crisis. Spreker zei het woord «privatisering» te hebben gemist. Bancaire systemen zijn geen staatsystemen. Zij moeten privaat zijn. Wat is de strategie van de OESO om te verzekeren dat het banksysteem gezond, maar in private handen blijft? Is de OESO zo vermetel om een stadpunt in te nemen inzake de beloningen? Een hoop bankiers hadden enorme inkomens in de topperioden; nu betaalt de belastingbetaler voor het voortbestaan van de banken en bestaan de bonussen nog steeds. Wat is de opvatting van de OESO daarover? Dient er niet een bovengrens aan bonussen te worden gesteld? Zo ja, hoe moeten de beloningen eruit zien? Spreker zei op een duidelijk antwoord te hopen.

De heer **Elzinga**, sprekend namens de fractie van Verenigd Europees Links, wees erop dat het vorige debat over het OESO jaarverslag was gewijd aan de financiële crisis die toen juist door de OESO als zodanig was herkend, terwijl de voorspellingen, zo is nu gebleken, toen nog veel te optimistisch waren. De crisis pakte veel verwoestender uit dan de OESO nog maar een jaar geleden voorspelde. De economische voorspellingen waren toen niet alleen gebrekkig, ook het beleidsadvies van de OESO vóór de crisis was in sommige opzichten kortzichtig. Verwijzend naar het voorbeeld van IJsland vroeg de heer Elzinga de heer Gurría in retrospectief te reageren op de visie van de OESO op dat land. Nog niet zo lang geleden was de OESO trots op dat land. In 2006 wees zij erop dat IJslands financiële markten bloeiend waren en dat de toegang tot kapitaal sterk was verbeterd. Restricties jegens de financiële markten waren opgeheven, commerciële banken waren geprivatiseerd en de financiële sector had zich open gesteld voor internationaal kapitaal. Het liberalisatieprogramma werd beschreven als een bewonderenswaardig succes dat voortgezet moest worden. De heer Gurría zal zeker erkennen dat dit rapport niet één van de beste van de OESO is geweest. Is hij het eens met één van zijn plaatsvervaarders dat beleidsmakers, inclusief de OESO, de crisis hebben veroorzaakt? Spreker zei de OESO dringend te verzoeken te onderzoeken welke rol haar eerdere adviezen speelden in de kwetsbaarheid van de monetaire, financiële en economische systemen. Zo'n onderzoek zou waardevolle lessen kunnen opleveren waarmee de OESO haar toekomstige beleidsadviezen zou kunnen verbeteren. Voor een daarop gericht amendement zei de heer Elzinga graag de steun vanuit de Vergadering te zullen ontvangen.

Spreker merkte verder op dat de beleidsadvies van de OESO moet worden verbeterd en zelfs herzien. Haar meest recente advies aan de Europese Unie zou, voor het overgrote deel, kunnen dateren van de periode vóór de crisis. Volgens de OESO zou de crisis vooral moeten worden gebruikt om regeringen te helpen bij het doorvoeren van controversiële structurele hervormingen, hervormingen die de OESO jaren geleden heeft voorgesteld: snijden in de sociale voorzieningen, liberalisering en deregulering. Het motto van de OESO blijkt te zijn: «never waste a good crisis».

De heer Elzinga vroeg de heer Gurría ook te reageren op het advies van de Trade Union Advisory Committee (TUAC) aan de OESO. Deze bond stelt dat als de diepere oorzaken van de crisis niet worden aangepakt, armoede en ongelijkheid zullen blijven toenemen, waarbij het zaad voor een volgende crisis wordt gezaaid. De TUAC is zich ervan bewust dat de

ontoereikende regulering van de financiële sector een belangrijkste aanleiding was van de crisis, maar zij denkt dat de oorzaken niet alleen financiële waren. Structurele veranderingen in de inkomensverdeling in het bijzonder slinkende loonparticipaties bij aanzwellende ondernemingswinsten die leidden tot niveaus van inkomensongelijkheid als die in de jaren '20 van de vorige eeuw, waren ook hoofdoorzaken. Spreker vroeg of de heer Gurría het met hem eens is dat armoede en extreme ongelijkheid hebben bijgedragen tot de crisis en dat overheden daar beleid tegenover dienen te plaatsen dat deze ongelijkheid wegneemt.

Het OESO-verslag bevat ook enig goed nieuws, in het bijzonder over de vorderingen in de samenwerking op belastinggebied. Arme landen zijn, zo zien wij, het kwetsbaarst voor de meerzijdige crisis en verliezen nu en volgende jaren een aanzienlijk deel van hun ontwikkelingsgeld uit vooral die landen die een vast percentage van hun Bruto Nationaal Product bestemmen voor ontwikkelingssamenwerking en die hun BNP nu zien terug lopen. De laagst ontwikkelde landen hebben ook erg te leiden van zgn belastingontwijking, belastingplanning en belastingontduiking. Als gevolg van het gedrag van veel multinationale ondernemingen op deze terreinen schieten deze landen er jaarlijks zo'n 160 miljard US-dollars bij in. Sommige van de lidstaten van de Raad van Europa spelen een dubieuze rol in het faciliteren van deze transnationale ondernemingen bij hun ontwijkgedrag en bij het wegsluizen van behaalde voordelen naar belastinghavens. Is de OESO bereid om onderzoek te doen naar de rol van haar lidstaten in het faciliteren van deze belastingontduiking?

*Resolutie (doc. nr. 1648)*

De Vergadering heeft aan het slot van het debat een door de Committee on Economic Affairs and Development voorgestelde resolutie aanvaard waarin zij het verslag van de OESO van een aantal kanttekeningen voorziet en, gericht op verschillende beleidsterreinen, de organisatie oproept tot diverse activiteiten.

Met de aanvaarding van een drietal door de heer Elzinga voorgestelde amendementen op de paragrafen 11 en 14 is de voorgestelde tekst van de resolutie aangescherpt ten aanzien van de rol en het belang van de Doha-ronde (par. 11) en ten aanzien van het eerder vermelde kritische onderzoek dat de OESO dient uit te voeren naar de eerder door haar uitgebrachte beleidsadviezen. Een in paragraaf 14 voorgestelde passage omtrent kernenergie als enige CO<sub>2</sub>-vrije technologie werd door aanvaarding van een amendement van de heer Elzinga geschrapt.

Na aanvaarding van een door de heer Omtzigt mondeling voorgesteld subamendement bepaalde de Vergadering dat de OESO binnen een jaar haar eigen rol in de kredietcrisis dient te evalueren.

De resolutie constateert voorts o.a. dat de verschillende crises waarin de wereld thans verkeert veel ingrijpender gevolgen hebben dan een jaar eerder werd verwacht. De Vergadering is er dan ook van overtuigd dat de krachten en inspanningen, veel meer dan tot nu toe het geval is geweest, moeten worden gebundeld. De eerste, zeer bescheiden tekenen van herstel nemen naar het oordeel van de Vergadering de zorgen over de gezondheid van de bancaire sector niet weg. Ook wordt gevreesd voor een dramatische toename van het aantal werklozen in veel OESO-landen. Indien de OESO-landen met een werkloosheidspercentage van 10% te maken krijgen zullen 57 mln. mensen werkloos worden.

Gelet op de door de OESO verwachte daling van de omvang van de wereldhandel met 16% in 2009 roept de Vergadering de deelnemende landen op alle stappen, gericht op bescherming van de eigen markt, die protectionistische reacties oproepen, te vermijden.

De Vergadering dringt er bij de landen voorts op aan de economische crisis niet aan te grijpen als legitimatie voor het stopzetten of trainieren van ontwikkelingen die moeten leiden tot duurzame en hernieuwbare

energie. Er dient verder te worden gewerkt aan de zgn Groene Groei Strategie die de ontwikkeling van deze energie hand in hand doet gaan met economisch herstel en duurzame groei van de economische en sociale omgeving van de mens. Zorg spreekt de Vergadering uit over de bescherming van de rechten van migranten die door de economische ontwikkelingen in het gedrang komt. De mensenrechten, de werk- en leefomstandigheden van juist deze groep mensen moet door de OESO-landen worden gewaarborgd. Toenemende vijandigheid jegens en stigmatisering van migranten moet krachtig worden tegengegaan, o.a. door voorlichting en kennisoverdracht over de bijdragen die migranten aan de maatschappij leveren en door samenwerking met instellingen en organisaties in de lidstaten die zich het lot van migranten aantrekken.

### **7. De situatie van de voorvechters van mensenrechten het toenemende geweld in de Noord Kaukasische regio van de Russische Federatie.**

Zoals onder 3. vermeld, heeft de Vergadering besloten over dit onderwerp een zgn «current affairs debate» te houden.

Dit debat werd ingeleid door de heer Marty, lid van de Committee on Legal Affairs and Human Rights (Zwitserland), de heer Hammarberg, Commissaris voor de Mensenrechten van de Raad van Europa en de heer Umakhanov, lid van de delegatie van de Russische Federatie. Van Nederlandse zijde werd aan dit debat deelgenomen door de leden Kox en Omtzigt.

De heer **Kox**, sprekend namens de fractie van Verenigd Europees Links, stelde vast dat zowel de informatie van de heren Marty en Hammarberg, als die van de heer Umakhanov en van Russische leden van zijn fractie de conclusie wettigt dat er op grote schaal geweldsexplosies in de Noord Kaukasus plaatsvinden. De aard van dat geweld is divers. Voor een deel is het religieus, voor een nader deel politiek geïnspireerd. Maar hoe dat zij, de gevolgen ervan zijn verschrikkelijk voor de slachtoffers waaronder veel burgers, politiemensen, strijders voor mensenrechten en vele vertegenwoordigers van overheden. Het geweld vormt ook een bedreiging voor de toch al zo breekbare stabiliteit in deze Kaukasische regio. Het bedreigt de sociale en economische ontwikkeling van de regio en het bedreigt de levensomstandigheden van hen die er wonen.

Er is sprake van een vicieuze cirkel; wat de aard van het geweld ook moge zijn, zeker is dat zijn voedingsbodem de sociale onrechtvaardigheid, de armoede, de massawerkloosheid en een totaal gebrek aan hoop op een toekomst is. Er is een catastrofale en massale jeugdwerkloosheid in de regio. Wie dat bestudeert kan niet anders dan tot de conclusie komen dat het sociale onrecht een geweldige gelegenheid biedt aan iedereen die de slachtoffers van dat onrecht voor eigen doelstellingen wil gebruiken. Massawerkloosheid geeft criminelen en terroristen de kans mensen te rekruteren voor hun gewelddadige acties tegen burgers en maatschappelijke en overheidsinstellingen. De heer Kox zei dat zijn fractie er daarom bij alle betrokken autoriteiten op aandringt te erkennen dat het door hem omschreven causale verband bestaat. Door dat te doen zouden de autoriteiten zich veel meer dan ze nu doen binden aan het voeren van een effectief beleid dat sociaal onrecht en massawerkloosheid bestrijdt. Als zij uitsluitend reageren op het geweld en de terreur van bendes van criminelen en terroristen, zonder de sociale problemen aan te pakken, dan zal het gebruik van geweld alleen maar toenemen. Dat is althans de mening van de Russische afgevaardigden in de fractie van de UEL, een mening die de heer Kox zei te delen.

Een afschuwelijk voorbeeld van geweld in de regio is het geweld tegen de voorvechters van mensenrechten. Er hebben de laatste tijd schandalige aanvallen op deze moedige burgers plaatsgevonden. Dat zou ons allen



moeten aangrijpen omdat aanvallen op deze mensen in wezen ook aanvallen op deze Vergadering zijn. Het is onze taak de mensenrechten in alle landen van de Raad te beschermen.. Daarom moeten wij de desbetreffende autoriteiten oproepen de mensenrechten beter te beschermen en om degenen die verantwoordelijk zijn voor de aanvallen voor de rechter te brengen. Met die oproep onderstrepen wij dat de Russische autoriteiten tot nu toe te weinig hebben gedaan om de aanvallen op de beschermers van mensenrechten in de Noord Kaukasus te doen stoppen en de verantwoordelijken voor de rechter te brengen. Ook hebben zij te weinig ondernomen om aan de straffeloosheid van velen een einde te maken.

De heer Kox zei dat het respect van de Vergadering zal uitgaan naar de mensenrechtenstrijders die bereid zijn de hoogste prijs te betalen voor hun strijd voor de rechten van andere burgers. Aan degenen die die strijd met hun leven hebben moeten bekopen is in het gebouw van de Vergadering een beeld opgedragen.

De heer **Omtzigt**, sprekend namens de fractie van de Europese Volkspartij, merkte op dat deze fractie, maar ook de fractie van het CDA in de Staten-Generaal in Nederland, erg bezorgd is over de situatie in de Noord Kaukasus. Het beeld dat door de Committee on Legal Affairs and Human Rights is geschetst is somber. Natuurlijk was er sprake van een goed teken toen werd gemeld dat 300 000 mensen waren teruggekeerd naar hun huizen. Maar wat zal, na Ingoesjetië, Dagestan, Noord Ossetië en Kabardino-Balkarië, de volgende regio zijn waar problemen zijn?

Zorgwekkend is het om te zien dat het conflict, hoewel het in Tsjetsjenië nu is enigszins geluwd, zich verspreidt over de gehele Noord Kaukasus en daardoor steeds meer mensen raakt. Zorgwekkend is het ook te moeten zien hoe de uitspraken van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens wel hebben geleid tot geldelijke vergoeding van schade en geweld, maar niet tot de opsporing van diegenen die voor de moordpartijen verantwoordelijk zijn.

Spreker zei zijn bijdrage kort te willen houden om aan zijn Russische collega's, van wie hij hoopte dat ze net zo openhartig zouden zijn als de heren Umakhanov en Savvidi, zo veel mogelijk spreektijd te laten. Ook zei hij te hopen dat de heer Kosachev de Vergadering inzicht zou willen geven in datgene wat de Russische regering op dit ogenblik doet om er voor te zorgen dat de uitspraken van genoemd Hof ten uitvoer worden gelegd en dat de schuldigen worden opgespoord en gestraft. President Medvedev zelf heeft gezegd dat corruptie, het clansysteem en de ondoelmatigheid van de staatsinstellingen de drie belangrijkste problemen zijn. Aan het clansysteem kan de Raad van Europa niet veel doen, maar de staat is verantwoordelijk voor de beide andere oorzaken. Wat doet de Russische regering om die oorzaken weg te nemen in het belang van zijn burgers? De heer Omtzigt zei erg onder de indruk te zijn van het werk van de heer Hammarberg, die alle zwarte plaatsen in Europa bezoekt. Het moet zwaar werk zijn, maar, zo sprak de heer Omtzigt uit eigen ervaring, het is wordt wel degelijk gewaardeerd. Hij voegde toe te hopen dat de Vergadering verder kan werken met mensen zoals de President van Ingoesjetië, waar de autoriteiten in een uiterst moeilijke positie verkeren. Contraterrorisme is één van de moeilijkste problemen van overheden. Hoe ver moet je gaan?

De heer Omtzigt zei tenslotte een beroep te willen doen op Rusland. Laat ons hopen dat diegenen die verantwoordelijk zijn voor de moord op Anna Politkovskaya en Natalya Estemirovo snel worden gevonden en worden berecht. Het zal een nieuw begin zijn voor de regio.

## **8. Beschuldigingen van om politieke motieven gepleegd misbruik van het strafrechtstelsel in landen van de Raad van Europa (do.nr. 11 993).**

### *Rapport*

Door de Committee on Legal Affairs and Human Rights (rapporteur: mevr. Leutheusser-Schnarrenberger, Duitsland) is verslag uitgebracht van haar bevindingen van een door haar ingesteld fact-finding onderzoek naar de onafhankelijkheid van strafrechters en openbare aanklagers in het strafproces in de landen van de Raad van Europa. Tot dit onderzoek had de Vergadering in 2008 besloten naar aanleiding van een mede door mevr. Bemelmans-Vidéc ingediend voorstel (AS/Jur (2008) 31), waarvan de laatste paragraaf luidde: «to examine, on the basis of concrete examples, possible abuses of the criminal justice system in members states and their impact on the functioning of relevant legal instruments of the Council of Europe with a view to making recommendations to improve relevant legal instruments of the Council of Europe, as well as national rules and practices».

Op basis van een door de commissie gemaakte indeling in typen van strafrechtssystemen – het Engelse model, het Franse model (o.a. van toepassing op Nederland), het Duitse model en het Russische model – voerde de commissie haar feitenonderzoek uit in Londen, Parijs, Berlijn en Moskou door middel van gesprekken met officieren van justitie en rechters. Bij de naspeuringen naar en bij de beoordeling van de feiten heeft de commissie de kwalificatie «om politieke motieven gepleegd misbruik» nader uiteengelegd in enkele indicatoren: discriminatie (dat wil zeggen: niet gelijke behandeling van gelijke gevallen), openbare verklaringen van hoge vertegenwoordigers van de executieve, nauwelijks gespecificeerde of steeds veranderende aanklachten, gebrek aan onafhankelijkheid van het rechtsprekende orgaan.

Gezien de omvang van het doorwrochte rapport van de commissie moet voor het overige naar zijn inhoud worden verwezen.

Aan het debat over het rapport van de commissie werd van Nederlandse zijde deelgenomen door de heer **De Vries** die het woord voerde namens de Socialistische fractie.

In zijn inleidende opmerkingen prees spreker het werk van mevr. Leutheusser-Schnarrenberger dat direct van doen heeft met de kerntaak van de Raad van Europa: het functioneren van onze rechtssystemen en de onafhankelijkheid van onze rechters. Het rapport is bovendien de neerslag van een vergelijkende studie die de lezer in staat stelt de verschillende systemen te begrijpen en inzicht biedt in hun sterke en zwakke kanten. Het rapport onderstreept de noodzaak de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, die één van de belangrijkste waarborgen vormt voor het recht en de vrijheid van onze burgers, te waarborgen.

De heer De Vries merkte voorts op dat de rapporteur een goed gedocumenteerd, oprecht en uitgebalanceerd document heeft afgeleverd. Het is interessant te zien dat het mogelijk is geweest belangrijke waarnemingen en aanbevelingen te doen die van toepassing zijn op alle landen die zij voor haar onderzoek heeft geselecteerd. Deze aanbevelingen zouden in deze lidstaten nauwgezet moeten worden bestudeerd. Veel andere landen zouden met die aanbevelingen eveneens hun voordeel kunnen doen. Zoals goede rapporten altijd doen, vraagt ook dit rapport om een vervolg. Er zouden meer landen moeten worden onderworpen aan dezelfde zorgvuldige analyses.

Het rapport besteedt ook aandacht aan het onderwerp «misbruik». Het is echter zonneklaar dat in vele landen politici in de uitvoerende macht of in politieke partijen in het parlement druk uitoefenen op de rechterlijke macht door zich in felle bewoordingen en op agressieve wijze uit te laten

over uitspraken en handelingen van de magistratuur. Zodanige psychologische oorlogvoering- intimidatie- tegen rechters raakt aan misbruik. Spreker zei de opvatting van de rapporteur over dit fenomeen, dat men in vele Europese landen aantreft, graag te willen vernemen. Zou het nuttig zijn dat fenomeen te onderzoeken?

De heer De Vries voegde toe het alleszins de moeite waard te vinden de onafhankelijkheid van de bestuursrechter in een aantal landen aan een onderzoek te onderwerpen. Soms zitten deze rechters te dicht op de bestuurlijke macht waarover zij moeten oordelen.

Het functioneren van de burgerlijke rechter valt moeilijk te onderzoeken, maar een goed functionerende burgerlijke rechter is voor de gemiddelde burger die over een smalle beurs beschikt en vaak lang op een rechterlijke uitspraak moet wachten, van minstens zo groot belang.

### *Resolutie*

In een uitgebreide resolutie (doc.nr. 1685) heeft de Vergadering aan het slot van het debat o.a. het Verenigd Koninkrijk opgeroepen de rol van de Procureur-Generaal (Attorney General) in het licht van de noodzaak van meer transparantie en aanspreekbaarheid zodanig aan te passen, dat er een volledige verantwoordingsplicht aan het Parlement met betrekking tot het gebruik van zijn of haar bevoegdheden tot stand komt.

Aan het adres van Frankrijk wordt de oproep gedaan de voorgenomen afschaffing van het ambt van «juge d' instruction» in heroverweging te nemen en, indien deze afschaffing wordt doorgezet, te komen tot een versterking van de onafhankelijkheid van de aanklagers die deze rol zullen overnemen. Ook wordt gepleit voor een verhoging van de budgetten die de rechterlijke macht en de verdediging van de verdachte ter beschikking krijgen.

Duitsland wordt in deze resolutie o.a. opgeroepen te komen tot de instelling van raden voor de rechtspraak die rechters en officieren van justitie meer zeggenschap geven over het bestuur van de rechterlijke macht. Voorts bevat de resolutie de oproep de bevoegdheid die de Minister van Justitie in dat land heeft om in individuele gevallen instructies uit vaardigen aan de aanklager te schrappen.

De resolutie roept de Russische Federatie op om een serie hervormingen door te voeren die de politieke en hiërarchische druk op rechters verminderen en die een einde maken aan de pesterijen van advocaten van verdachten om daarmee voorwaarden te scheppen die samenwerking tussen Russische en andere Europese autoriteiten op het terrein van de rechtshandhaving te bevorderen.

### **9. Beoordeling op procedurele gronden van de nog niet geratificeerde geloofsbrieven van de parlementaire delegatie van Moldavië (doc.nr. 12 044).**

Naar aanleiding van het op maandag 28 september door de heer Kox gedane voorstel tot het voeren van een debat over de geloofsbrieven van de delegatie van Moldavië heeft de Committee on Rules of Procedure, Immunities and Institutional Affairs, conform het Reglement van Orde van de Vergadering, een onderzoek ingesteld naar deze geloofsbrieven. De in casu toepasselijke regel luidt: «National parliamentary delegations must be composed so as to ensure a fair representation of the political parties or groups in their parliament. Mannen én vrouwen dienen in de delegatie vertegenwoordigd te zijn.

De voorzitter van de commissie, de Britse afgevaardigde Greenway, deelde de Vergadering mondeling mee, dat de delegatie van Moldavië thans bestaat uit 6 leden, 5 volle leden en 1 plaatsvervanger. Moldavië heeft recht op 5 leden en 5 plaatsvervangers. In het geval van Moldavië is sprake van een bijzonderheid aangezien recentelijk verkiezingen in dat

land zijn gehouden, die er toe hebben geleid dat de communistische partij anders dan eerder thans oppositiepartij is. De communistische afvaardiging in de delegatie is daardoor geslonken. De nieuwe geloofsbrieven van de Moldavische delegatie worden echter pas in de januariessie van 2010 aangeboden zodat feitelijk thans van een overgangssituatie sprake is. In het licht van die omstandigheden achtte de genoemde commissie de geloofsbrieven van de delegatie van Moldavië niet ongeldig.

De heer **Kox**, sprekend namens de fractie van Verenigd Europees Links, dankte de heer Greenway en zijn commissie voor het snelle werk, geleverd ten behoeve van dit debat.

Met een verwijzing naar de toepasselijke regels merkte spreker op het noodzakelijk, maar ook enigszins lastig te hebben gevonden de vraag naar de geldigheid van de geloofsbrieven van de delegatie van Moldavië aan de orde te hebben gesteld.

Het ter discussie stellen van geloofsbrieven kan op inhoudelijke of op procedurele gronden gebeuren. Wanneer voor het laatste wordt gekozen gaat het om de vraag of het nationale parlement een getrouwe afvaardiging naar deze Vergadering heeft gezonden. Wanneer men dit op inhoudelijke gronden doet dan is de kwestie meestal gebaseerd op de wens een gehele delegatie van de Vergadering uit te sluiten. Het zou op zich zelf verstandig zijn om beide procedures eens tegen het licht te houden en te zien of zij gemoderniseerd zouden moeten worden, zoals de heer Greenway heeft bepleit. De informatie die de heer Kox zei te hebben ontvangen gaf hem aanleiding de vraag naar de geloofsbrieven aan de orde te stellen. De commissie heeft nu duidelijkheid verschaft.

Spreker wees op het feit dat de enige relevante informatie met betrekking tot de samenstelling van een delegatie afkomstig is van de Voorzitter van het desbetreffende parlement. Indien de feitelijke beslissing van een parlement niet in overeenstemming is met de brief die de Voorzitter verzonden heeft naar de President van deze Vergadering, zoals in casu het geval bleek, dan gaat de Vergadering af op de brief van die Voorzitter. Het besluit van het parlement van Moldavië om slechts één lid van de oppositie – terwijl die oppositie 48 van de 101 zetels in het parlement heeft – in de delegatie af te vaardigen is «overruled» door de brief van de parlamentsvoorzitter waarin wordt meegedeeld dat 2 van de 5 leden van de Moldavische delegatie tot de oppositie behoren. Dat is een getrouwe afvaardiging.

De Rules Committee legt ook uit in welke gevallen de President van de Vergadering plaatsvervangende leden kan benoemen. De commissie heeft toegelicht dat dat niet betekent dat er een integraal voorstel voor leden en plaatsvervangende leden moeten worden ingediend, hoewel dat wel de meest gebruikelijke gang van zaken is. Parlementen hebben dus een eigen speelruimte.

Een derde constatering van de commissie houdt in dat, hoewel delegaties niet verplicht zijn plaatsvervaardigers te benoemen, indien zij wel worden aangewezen artikel 6, tweede lid van de Rules volledig van toepassing zijn. Daarom zei spreker ook graag in te stemmen met het advies van de commissie aan het parlement van Moldavië om in januari 2010 met een volledige delegatie naar de vergadering te komen. Het is immers van groot belang dat dat parlement zo breed mogelijk vertegenwoordigd is. Bovendien is het zijn recht, een recht waarvan het hopelijk gebruik maakt. Daarmee zou immers een bijdrage kunnen worden geleverd aan de verzoening in parlement en samenleving van Moldavië waaraan na de harde botsingen in het recente verleden zo'n behoefte bestaat.

## **10. Heroverweging op inhoudelijke gronden van de eerder goedgekeurde geloofsbrieven van de Russische delegatie (doc.nr. 12 045)**

### *Rapport*

Naar aanleiding van een op 11 september 2009 door een 72-tal leden van de Vergadering ondertekend verzoek tot het heroverwegen van de geloofsbrieven van de Russische delegatie naar de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa is door de Committee on the Honouring of Obligations and Commitments by Member States of the Council of Europe, de zgn Monitoring Committee rapport uitgebracht over dit verzoek.

De commissie stelt vast dat de oorlog tussen Rusland en Georgië op zichzelf een schending inhoudt van het Statuut van de Raad van Europa, maar daarnaast ook van de specifieke verplichtingen en toetredingsverbindenissen van beide landen. In dat opzicht betreurt de commissie het dat, een jaar na de oorlog, de meeste van de door de Vergadering uitgesproken aanbevelingen en verzoeken niet zijn uitgevoerd en dat maar weinig vooruitgang is geboekt bij het op een bevredigende manier oplossen van de gevolgen van de oorlog. De commissie erkent echter dat het in zo'n complexe situatie moeilijk is aan alle verzoeken en wensen van de Vergadering te voldoen binnen de gestelde, strikte termijnen. Ook geeft zij toe dat deze verzoeken waren gericht tot de Russische autoriteiten wier beleid en daden niet in de macht liggen van de leden van de Russische delegatie. De commissie stelt daarom, mede gelet op het belang van een voortgezette dialoog tussen de leden van de Russische delegatie en de Vergadering, voor de goedkeuring van geloofsbrieven van de Russische delegatie opnieuw te bevestigen. Tegelijkertijd overweegt de commissie dat een cultuur van wederzijds respect moet worden geschapen. Daarom stelt zij voor een monitorprocedure jegens Rusland te starten waarin de eerder in de diverse resoluties aan Rusland gedane verzoeken en uitspraken worden betrokken. Tenslotte stelt zij voor te komen tot de opstelling van een stappenplan met tijdschema, waarin de uitvoering van de in die resoluties neergelegde verzoeken wordt uitgewerkt.

### *Debat*

Van Nederlandse zijde werd aan het debat over dit rapport deelgenomen door de heer **Kox**, die meedeelde het woord te voeren namens de fractie van Verenigd Europees Links.

De heer Kox begon zijn bijdrage met de opmerking dat zijn fractie de wijze conclusies van het rapport van de Monitoring Committee onderschrijft en steunt. Zij bieden een uitweg uit deze afschuwelijke, doodlopende straat en uit de situatie die deze Vergadering meer dan een jaar heeft verlamd. Spreker zei een jaar geleden, samen met de Presidentiële Commissie en de rapporteurs, Zuid Ossetië, Georgië en Moskou te hebben bezocht. Toen was het hem, en wellicht ook de Vergadering, al duidelijk dat Georgië de oorlog was begonnen. Rusland antwoordde vervolgens met een overreactie en schond het internationale recht op flagrante wijze. Beide landen zijn verantwoordelijk voor de gruwelen, de schade en de doden in het gebied. We zagen het met eigen ogen en we waren geschokt, zo voegde spreker toe.

Een jaar later gaat deze oorlog verder met andere middelen, inclusief deze Vergadering. De heroverweging van de geloofsbrieven is er een onderdeel van. De destructieve amendementen op de voorstellen van de commissie zijn er eveneens onderdeel van. Terwijl de Georgiërs iedere gelegenheid te baat hebben genomen om deze Vergadering te verlammen, hebben de Russische collega's volledig gefaald in het overtuigen van hun regering

dat zij moet voldoen aan de criteria van de Raad van Europa en naar oplossingen en verzoening moet zoeken. Spreker zei tijdens zijn bezoek aan de regio te zijn geschokt door datgene wat hij had gezien en had gehoord van daar woonachtige burgers. De schade die daar was aangericht deed hem zich schamen een Europeaan te zijn die in het geheel niets kon uitrichten. Hij voegde toe dat zijn fractie de regeringen van Rusland en Georgië verantwoordelijk stelt voor deze onverantwoordelijke oorlog en haar nasleep. Zij hebben het internationale recht en de mensenrechten geschonden en zouden zich daarvoor verantwoordelijk moeten voelen en de vijandelijkheden ter plaatse én in de Vergadering dus moeten staken en naar verzoening moeten streven. Dat is een moeilijke weg. De wijze conclusies van de Monitoring Committee bieden geen gemakkelijke oplossing, maar als we de dialoog nu stoppen zetten we de oorlog voort en zal het leed van de burgers in de gebieden allen maar verergeren. Dat kunnen wij niet laten gebeuren. De Raad van Europa is een organisatie die de mensenrechten, de democratie en de handhaving van het recht bevordert. Laten wij bij het stemmen over het rapport van de commissie aan de burgers van Zuid Ossetië en Georgië denken. De fractie van Verenigd Europees Links steunt daarom het rapport van de commissie volledig in de hoop dat alle andere leden dat ook zullen doen.

*Resolutie (doc.nr. 1687)*

In een aan het slot van het debat aanvaarde resolutie heeft de Vergadering de door de Monitoring Committee voorgestelde beslissing en te volgen lijn bevestigd. Korthedshalve wordt daarom naar dit document verwezen.

### **11. De toekomst van de Raad van Europa in het licht van zijn ervaringen van de afgelopen 60 jaar (doc. nr. 12 017).**

De Political Affairs Committee heeft zich naar aanleiding van de 60e verjaardag van de Raad van Europa gebogen over de toekomst van de Raad in het licht van zijn ervaringen van die 60 jaren. De commissie is van mening dat de 60e verjaardag niet alleen een gelegenheid is om de resultaten te vieren die de Raad heeft geboekt in het bevorderen en beschermen van de democratie, de mensenrechten en de rechtshandhaving, maar ook een mogelijkheid biedt om de positie van de organisatie in het Europese institutionele systeem, haar kracht en potentie, maar ook haar tekortkomingen, zwakheden en beperkingen te analyseren. Het doel van het door de commissie opgestelde rapport is stof tot nadenken te leveren over de rol van de Raad van Europa, de problemen rond zijn functioneren aan de oppervlakte te brengen, en met voorstellen voor maatregelen te komen die ertoe leiden dat de organisatie een sleutelrol blijft vervullen in het wordingsproces van een verenigd Europa dat is gebaseerd op de beginselen en waarden van democratie, mensenrechten en handhaving van het recht.

In dit debat heeft de heer **Kox** het woord gevoerd ; hij deed dat namens de fractie van Verenigd Europees Links. De heer Kox wees erop dat de Raad van Europa 60 jaar geleden de belichaming vormde van hoop en de verwachting van zo velen na de catastrofe van de Tweede Wereldoorlog. Al spoedig na zijn oprichting zagen wij het begin van de Koude Oorlog en het verlies van hoop en verwachting omtrent de Raad. Europa was verdeeld tussen Oost en West, tussen communisme en kapitalisme. De Raad van Europa werd feitelijk de «Raad van West-Europa». Later in de 20e eeuw gloorde er zelfs nog minder hoop voor de Raad van Europa en zijn aspiraties. Er vonden staatsgrepen plaats in Griekenland en Turkije, de dictaturen in Spanje en Portugal bleven overeind, er was onderdrukking van vrede en democratie

in Oost Europa, de invasie van Tsjecho-Slowakije, en de chantage van Polen door het Warschau Pact. Halverwege de jaren '80 was er nog slechts weinig hoop, vooruitzicht en aspiratie over voor de Raad. Dat alles moeten wij in onze beschouwingen betrekken als we ons de 60 Jaren geschiedenis herinneren.

Twintig jaar geleden stroomde het reservoir van hoop weer een beetje vol toen de burgers van Oost Europa de macht terug pakten van de communistische regimes en het pad van de democratie verkozen. Deze burgers gaven aan Europa een nieuwe kans om zich te verenigen en aan de Raad van Europa de kans om te bewijzen dat hij de mogelijkheden en de kracht heeft om de mensenrechten, de democratie en de rechtshandhaving te dienen op de drempel van de 21e eeuw.

Natuurlijk moeten we deze 60e verjaardag vieren, maar het zou beter zijn onze 20e verjaardag te vieren. De Raad van Europa is weliswaar de oudste organisatie op het terrein van mensenrechten, democratie en rechtshandhaving, maar hij is ook de jongste omdat hij zich pas sinds 20 jaar met deze beginselen bezig houdt in een verenigd Europa waaraan zowel West als Oost gedurende 20 jaren deelnemen. Als jongste organisatie op dit terrein ondervindt de Raad problemen met het opnieuw uitvinden en ontwikkelen van zichzelf. Daar moeten wij niet bang voor zijn; het hoort erbij. Er zou pas echt een probleem zijn als deze Raad geen raad zou weten met de verschillen van mening over de geloofsbrieven van lidstaten, zoals die deze week zijn en worden besproken.

Het is nooit eenvoudig geweest om de ambitie te hebben alle Europese landen samen te brengen in één Raad met een eigen Parlementaire Vergadering om de ontwikkelingen op het continent te bespreken. Dat is en was geen gemakkelijke taak. Politici die naar een gemakkelijke taak op zoek zijn, zijn bij de Raad aan het verkeerde adres. Ondanks het feit dat wij als leden van de Vergadering verenigd zijn in de Raad van Europa zijn er nog veel zaken die ons scheiden. Daar moeten wij evenmin bang voor zijn; we zouden er eerder hoop uit moeten putten. Zestig jaren nadat we begonnen en 20 jaren nadat we een nieuwe start maakten kunnen we stellen dat er nieuwe verwachtingen, nieuwe hoop en nieuwe inspiraties en aspiraties voor de Raad zijn.

#### *Resolutie (doc. nrs. 1689)*

Het debat over dit onderwerp heeft de Vergadering afgesloten met de aanvaarding van een resolutie, waarin een aantal oproepen aan de lidstaten is opgenomen. In de inleidende toelichting op de resolutie wordt o.a. melding gemaakt van de wens van de Raad te komen tot een betere complementariteit van taken van de Raad van Europa, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking (OVSE) en de Europese Unie. Aandacht wordt gevraagd voor de wenselijkheid van een verdergaand partnerschap van de Raad met de OVSE, in het bijzonder op het terrein van de veiligheid. In de toelichting wordt wederom de wens uitgesproken dat, voor zover het betreft het functioneren van het Europese Hof voor de rechten van de Mens, Protocol nr. 14 in werking zal treden teneinde aan de impasse die een bedreiging vormt voor het functioneren van dit Hof een einde te maken.

Met verwijzing naar de integrale tekst van deze resolutie worden enkele van de belangrijkste van die oproepen hieronder vermeld:

- de lidstaten wordt gevraagd hun verbondenheid met de Raad van Europa duidelijk zichtbaar te maken door een actievere participatie in zijn activiteiten, door een ruimere financiering, door een bredere steun aan zijn wettelijke instrumenten en een striktere uitvoering van de aangegane verplichtingen;
- de lidstaten wordt gevraagd kritiek op hen in het kader van de Raad niet op te vatten als actie tegen hen, maar als een gebaar dat is

- bedoeld om gebreken en tekortkomingen weg te nemen en de werking van de democratie en de mensenrechten te verbeteren;
- de politieke leiders van Europa wordt gevraagd op alle niveaus hun politieke wil te tonen om hun onwrikbare steun aan de Raad te verzekeren.

De vergadering zelf roept haar leden o.a. op om volop gebruik te maken van hun nationale mandaten om de waarden van de Raad van Europa uit te dragen en meer bekendheid te geven, zijn werkzaamheden volledig te steunen en aan het fourneren van het daarvoor benodigde budget een bijdrage te leveren. Ook wordt de leden uit de nationale parlementen gevraagd hun onderlinge relaties en samenwerking te versterken.

## **12. Het nakomen van verplichtingen en toezeggingen door Monaco (doc. nr. 1690).**

### *Ontwerp-resolutie*

Het Prinsdom Monaco verwierf in oktober 2004 het lidmaatschap van de Raad van Europa en was sedertdien onderwerp van een zgn. Monitoring Procedure vanuit de raad waarbij in het bijzonder de praktische invoering van de wet- en regelgeving die is gebaseerd op de in 2002 herziene grondwet van het Prinsdom onder de loep werd genomen. Met instemming wordt in de ontwerp-resolutie kennis genomen van het feit dat Frankrijk recentelijk een conventie inzake de aanvaarding en ontwikkeling van bestuurlijke samenwerking tussen Monaco en Frankrijk heeft getekend. Die conventie is gebaseerd op het beginsel van non-discriminatie waardoor het voor Monegaskische burgers mogelijk wordt te worden benoemd in hoge openbare en regeringsfuncties die voorheen voorbehouden waren aan mensen met de Franse nationaliteit. De ontwerp-resolutie stelt verder vast dat Monaco intussen 40 van de 205 conventies van de Raad van Europa heeft ondertekend en somt een groot aantal van die conventies op. Gelet op de doorlopen Monitoring Procedure en de door Monaco aan de dag gelegde activiteiten spreekt de ontwerp-aanbeveling het vertrouwen uit dat Monaco in de nabije toekomst ook de overige conventies zal ratificeren. Daarmee kan, zo stelt de ontwerp-aanbeveling voor, de Monitoring Procedure worden beëindigd en kan de dialoog met Monaco worden voortgezet op basis van de Post Monitoring Procedure.

Van Nederlandse zijde werd over de ontwerp-resolutie het woord gevoerd door de heer **Van der Linden**, die zei te spreken namens de fractie van de Europese Volkspartij.

Spreker wenste de aanwezige vertegenwoordigers en bestuurders van Monaco te feliciteren met de geboekte resultaten en met de stap die de Vergadering voornemens is te zetten met de aanvaarding van de ontwerp-resolutie. De vertegenwoordigers van Monaco hebben volop en constructief meegewerkt aan het verwezenlijken van de verplichtingen en toezeggingen. Soms was dat niet gemakkelijk, maar door veel te investeren in tijd, persoonlijke verhoudingen en de internationale gemeenschap is dat resultaat bereikt. Persoonlijke verhoudingen zijn, zo is gebleken, bijzonder belangrijk in het opbouwen van vertrouwen.

Zoals in paragraaf 7 van de ontwerp-resolutie is vermeld, heeft Monaco voldaan aan alle verplichtingen inzake de nationale wetgeving. Dat is een uitermate belangrijke prestatie die waardering van de Vergadering verdient. Ook heeft Monaco al een groot aantal conventies geratificeerd. De heer Van der Linden merkte op dat er vier belangrijke onderwerpen resten. Het eerste betreft de Conventie inzake Computercriminaliteit, de tweede betreft het herziene Europees Sociaal Handvest. Beide conventies worden binnenkort ondertekend door de Monegaskische autoriteiten;



wellicht rijzen ten aanzien van nog twee andere onderwerpen nog knelpunten. Met betrekking tot de protocollen 1 en 12 dient de eigenheid van de situatie in Monaco in de beschouwingen te worden betrokken. In de ontwerp-resolutie wordt al gewag gemaakt van het feit dat Monaco een lidstaat is waarbinnen de autochtone bevolking in de minderheid is. Monaco is het enige land binnen de Raad van Europa waar dat het geval is. Monaco heeft eveneens veel vooruitgang geboekt in de strijd tegen het witwassen van geld, de financiering van terrorisme en corruptie. Spreker zei dat zijn fractie het voorstel om de Monitoring Procedure te beëindigen en Monaco nu onder de Post Monitoring Procedure te brengen wenst te steunen. Hij voegde toe de burgers van Monaco graag geluk te wensen met deze stap op weg naar een vol lidmaatschap van de Vergadering en succes te willen wensen bij het voldoen aan de nog resterende punten. Aan het slot van het debat heeft de Vergadering de bovenvermelde resolutie aanvaard.

### **13. Het functioneren van democratische instituties in Moldavië: uitvoering van resolutie 1666 (2009).**

*Rapport (doc.nr. 12 011)*

Het door de Monitoring Committee uitgebrachte rapport stelt vast dat de verkiezingen van 29 juli 2009 in Moldavië de politieke en institutionele impasse die is ontstaan na de parlementsverkiezingen van 5 april 2009 niet hebben opgeheven. Hoewel de machtsbalans in het parlement is veranderd, is geen van de partijen erin geslaagd de noodzakelijke meerderheid te behalen om een President van de Republiek te kiezen. De Vergadering zou er daarom bij de nieuwe, dominante coalitie en de oppositie op aan willen dringen daarover serieuze onderhandelingen te starten.

De commissie roept de Moldavische autoriteiten op de uitvoering van resolutie 1666 uit 2009 voort te zetten in nauwe samenhang met de aanbevelingen van de Commissaris voor de Mensenrechten van de Raad van Europa en stelt voor dat zij aan de Vergadering bij gelegenheid van de volgende deelsessie verslag uit brengen over de gemaakte vorderingen.

*Debat*

Namens de fractie van Verenigd Europees Links merkte de heer **Kox** op dat de waarschijnlijk belangrijkste opmerking in het rapport is te vinden in het addendum, waarin in paragraaf 9 wordt gezegd: «Recente politieke ontwikkelingen laten zien dat het democratische proces in Moldavië werkt». Dat is een belangrijke conclusie. Hoewel er in Moldavië, het armste land van Europa, veel problemen zijn, heeft het tot nu toe toch de uitslagen van de verkiezingen kunnen aanvaarden en heeft het de macht kunnen overdragen indien de uitslagen dat eisten. Dat is belangrijk omdat in een aantal Europese landen die machtsoverdracht na verkiezingen veel moeilijker is gebleken. In het debat na de verkiezingen van april 2009 debatteerde de Vergadering over de problemen die er toen waren en aanvaardde zij resolutie 1666. Nog steeds heerst er zorg over de situatie in Moldavië omdat de problemen zich opnieuw kunnen voordoen. Zoals vastgesteld in het rapport is er goed nieuws omdat de problemen voor een deel zijn opgelost. Daarmee wenste de heer Kox de afgevaardigden uit Moldavië en zijn parlement te feliciteren. President Voronin heeft democratisch gehandeld door na de verkiezingen terug te treden en de macht over te dragen. Het is goed dat hij zich kandidaat heeft gesteld voor het lidmaatschap van de Moldavische delegatie. Zijn geloofsbrieven zijn afgelopen woensdag aanvaard. Een oud-president wordt zo lid van deze Vergadering; een hele promotie, aldus de heer Kox.

Toch zijn er nog steeds problemen in Moldavië. Deze Vergadering zou de Moldavische collega's en het Moldavische parlement waar mogelijk moeten helpen. Helpen is beter dan hen opdragen dingen te doen. De heer Kox zei daarom een amendement te hebben voorbereid dat de wijziging in de grondwet van Moldavië niet als opdracht formuleert. De Vergadering zou het Moldavische parlement niet moeten opdragen, maar moeten verzoeken de kieswetgeving te herzien. Zij moet ervan uitgaan dat Moldavië nu zelf in staat is haar wetten op een democratische manier tot stand te brengen.

Verwijzend naar het debat over de geloofsbrieven van de Moldavische delegatie wees de heer Kox op de opmerkingen van de voorzitter van de Committee on Rules of Procedure, Immunities and International Affairs, de heer Greenway. Eén van zijn aanbevelingen behelsde een door de Vergadering te formuleren verzoek aan het Moldavische parlement om in januari 2010 met een complete delegatie, waarin alle partijen in het parlement zijn vertegenwoordigd, aan de eerste deelsessie van 2010 deel te nemen. De heer Kox zei een daarop gericht amendement op de resolutie te hebben voorbereid.

*Resolutie (doc. nr. 1692)*

In een na afloop ban het debat aanvaarde resolutie heeft de Vergadering zowel de nieuwe coalitiepartijen in het Moldavische als de minderheidspartijen parlement opgeroepen tot het voeren van onderhandelingen die leiden tot het mogelijk maken van presidentsverkiezingen. Zij merkt daarbij op dat de vreedzame en succesvolle overdracht van politieke macht de ultieme volwassenheidstest van een politiek systeem is en van de kwaliteit van de democratie is.

Zodra de instituties in Moldavië na de verkiezingen eenmaal functioneren dient het land, in samenwerking met de Raad van Europa, een uitvoerig hervormingsprogramma in gang te zetten gericht op de modernisering van wetgeving en bestuur.

De Vergadering nodigt het Comité van Ministers en ander organen van de Raad van Europa uit te komen tot een pakket van gerichte samenwerkingsprogramma's om de Republiek Moldavië te steunen in het consolideren en versterken van zijn democratische instituties en de rechtshandhaving. Aan hervorming van het kiesstelsel, de vrije media en de rechterlijke macht moet daarbij aandacht worden gegeven.

De voorzitter van de delegatie,  
Bemelmans-Vidéc

De griffier van de delegatie,  
Nieuwenhuizen